

Smittsäkrad besättning gris 2019

- ett smittskyddsprogram för grisgårdar

Bakgrund

Smittsäkrad besättning gris är ett kontrollprogram som handlar om smittskydd på svenska grisgårdar och som startade 2016. Målet med programmet är att förebygga och minska risken för att smitta förs in till grisgårdar, sprids inom gårdarna och från dessa. Genom att koppla förbättringsåtgärder till ersättningsnivåer vid skada, försäkringspremier och/eller villkor för livdjurshandel ökas motivationen ytterligare. Smittsäkrad besättning gris önskar samtidigt vara ett proaktivt program som utöver rutinarbetet även arbetar med aktuella smittskyddsfrågor. Genom utbildning är det möjligt att höja kunskapen och medvetandet om smittskyddets betydelse för djurhälsan. Därmed förbättras smittskyddet och djurhälsan på besättningsnivå och i förlängningen även på ett nationellt plan.

Smittsäkrad besättning gris fokuserar inte på ett enskilt smittämne utan jobbar istället med att bryta smittvägar generellt. Programmet har två nivåer, ”Grund” och ”Spets”, och anslutning sker i flera steg, där både en egeninventering av smittskyddet på gård och ett uppföljningsbesök av veterinär ingår. Vid gårdsbesöket upprättas en åtgärdsplan för att höja smittskyddet. Denna görs gemensamt av djurhållare och veterinär. Anslutna gårdar får sedan regelbundna besök av veterinär. Programmet omfattar kontrollpunkter för bl.a. inköp och försäljning av djur, smittskydd inom gården, kontakt med andra besättningar, samt smittskyddsråd innan ombyggnation. För den högre nivån omfattar programmet även genomgången smittskyddsutbildning för djurhållaren.

Resultat

Under det gångna året har arbetet flutit på som planerat. Det har genomförts två större ändringsansökningar av programmets plan och riktlinjer. Den första ändringsansökan innehöll bl.a. ett regelverk kring hur anslutning till programmet ska hanteras vid generationsskifte och/eller ägarbyte i en besättning. Löpande under året har det även pågått ett större arbete med att, efter önskemål från Jordbruksverket, införa en ny kontrollpunkt i programmet rörande vildsvinskontakter. Arbetet resulterade i en checklista som ska gås igenom i samband med kontrollbesök. Ändringen av plan och riktlinjer godkändes av Jordbruksverket i november.

Vi har erbjudit fem smittskyddskurser för djurhållare och anställda under året. Antalet utbildade djurhållare är nu uppe i 241. Syftet med kurserna är att höja kunskapen och medvetandet om smittskyddets betydelse för djurhälsan, men också att väcka intresse och inspirera djurhållare till att dela med sig av sina erfarenheter. Vi har med kurserna velat göra smittskydd roligt, viktigt och intressant.

STOPPA SMITTAN – DET LÖNAR SIG!

Programansvarig:

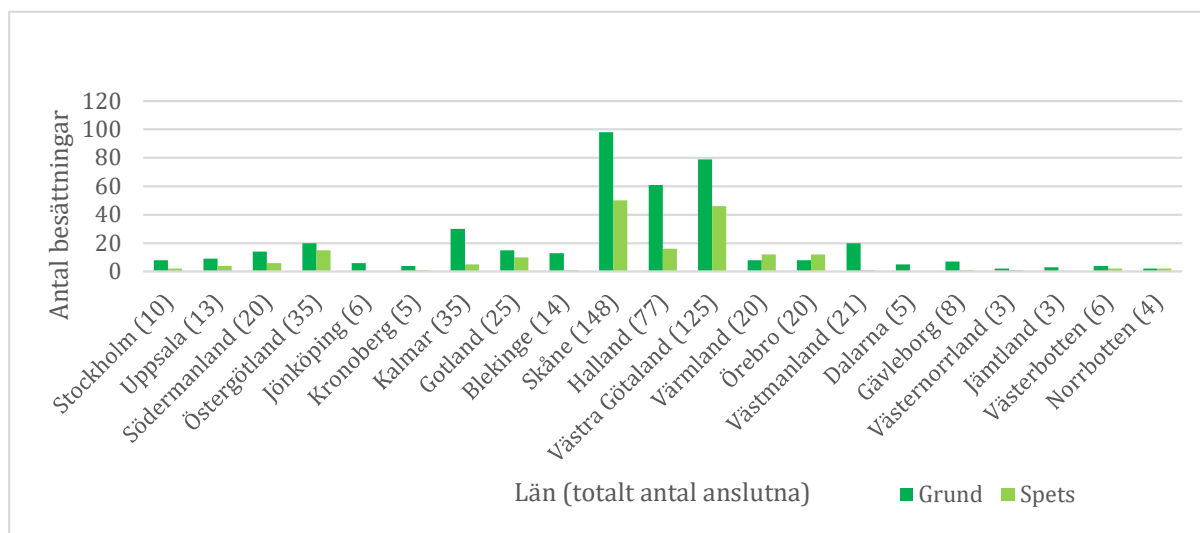
Johanna Fjelkner, djurhälsoveterinär
Gård & Djurhälsan
johanna.fjelkner@gardochdjurhalsan.se
Tel: 046-32 58 88

Programadministratör:

Lena Hjorth
Gård & Djurhälsan
lena.hjorth@gardochdjurhalsan.se
Tel: 046-32 58 80

De veterinärer som arbetar i programmet har alla genomgått en grundutbildning och ska sedan delta i kalibrering minst vart tredje år. Under 2019 arrangerades en grundutbildning för nya veterinärer och två kalibreringsträffar.

Under 2019 har det genomförts totalt 504 besök inom Smittsäkrad besättning gris. Av dessa utgjorde 425 ordinarie kontrollbesök medan 79 var återbesök. Antal anslutna besättningar 2019-12-31 fördelade per län och nivå framgår av figur 1.

Figur 1. Antal anslutna besättningar 2019-12-31 fördelade per län och nivå

Diskussion

Under början av 2019 såg vi tydliga effekter av de ekonomiska konsekvenserna av torkan 2018. Antalet anslutna besättningar har gått från 664 till 603 under 2019. Samtidigt kan vi också konstatera att antalet besättningar som når upp till programmets högre nivå, "Spets", ökar.

Vi har under det gångna året aktivt använt det nätverk och den plattform vi har utvecklat inom programmet med insatser både från Gård & Djurhälsan, Lundens Djurhälsovård, Distriktsveterinärerna och Sveriges Grisföretagare för fortsatt utvecklings- och förankringsarbete. Behovet av biosäkerhetsarbete blir allt större med ASF, MRSA och PRRS som exempel på aktuella sjukdomar som hotar vårt unika djurhälsoläge i landet. Genom att anordna olika former av fortbildning och föra dialog med djurhållarna kan vi sprida aktuell information om smittskydd och lyssna in de behov som finns i fält. Detta gör Smittsäkrad besättning gris till ett levande program som väcker diskussion, eftertanke och driver utvecklingen av biosäkerheten på våra svenska grisgårdar framåt.

STOPPA SMITTAN – DET LÖNAR SIG!

Programansvarig:

Johanna Fjelkner, djurhälsoveterinär
Gård & Djurhälsan
johanna.fjelkner@gardochdjurhalsan.se
Tel: 046-32 58 88

Programadministratör:

Lena Hjorth
Gård & Djurhälsan
lena.hjorth@gardochdjurhalsan.se
Tel: 046-32 58 80